

J. n. Zgodovinsko društvo, Koroška št. 10
Dolomiti in vodo
Maribor

Posamezna številka stane 1 din.

Naročilna lista: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Člani Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravišтво sprejema naročilne, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišтво je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

79. štev.

Maribor, dne 9. julija 1924.

Letnik XVI.

Petdesetdnevno pričakovanje volilnega mandata.

Tajinstveno, kakor se je pred tednom odpeljal na Bled, se je Pašič v nedeljo zjutraj zopet pojavil v Beogradu. Režimski listi so vedeli prej toliko povedati, kak-ke važne stvari se bodo izvršile, ko se Pašič vrne, sedaj se je Pašič vrnil, — vrnil praznih rok, v režimskih li-
stih pa čitamo, da se zadi tega nič ne spremeni, ker so
prišle na vrsto važne zunanje politične zadeve: priprave
za konferenco Male antante in drugo. O teh važnih za-
devah vedo sedaj naenkrat toliko povedati, kot bi se o
tem še prav nič ne vedelo tedaj, ko se je Pašič odprav-
ljal na Bled.

Vladna družba se danes že 50. dan zanaša na vo-
lilni mandat in vsak dan drugače razlaga, zakaj ga še
nima. Sedaj se tudi prav naivno govori, da Pašič volil-
nega mandata sploh ni zahteval. Tega izgovora se lahko
oprimejo čisto nerazodni pristaši režima, za vse druge
je pa stvar jasna. — Pašič je šel še z drugo željo na
Bled. Pripravil je ukaz za rekonstrukcijo vlade, da bi
se dalo lažje čakati na volilni mandat še čez 50 dni
naprej, da bi stališče njegove vlade izgledalo boljše in
da bi po močeh nekatere nove osebnosti v vladi po-
mirjevale odločno opozicijo. Posrečilo se ni prav nič,
Pašič ni dobil ne volilne vlade in ne podpisa za rekon-
strukcijo. To je najboljšje znamenje, da bo prišlo do
sprememb, radi česar je rekonstrukcija brez pomena,
ker bo mesto nje itak kmalu prišla nova vlada.

Neuspeh gospoda Pašiča je očividni in je izzval v
krogih njegove in Pribečevičeve okolice katastrofalno
razpoloženje, ki je tem hušje, ker znači ta neuspeh po-
slednji napor, da se obdrži sedanja koalicija na vladi.
S tem, da je Pašiču ta napor izpodletel, je postal položaj
jasen in je samo še vprašanje časa, da se koalicija tudi
formalno poslovi od vlade. Večina pristašev koalicije
tega poraza ne zakriva, radikali pa še posebej vso kriv-
do zavračajo na Pribečevičeve demokrate, češ, da so jih
oni zvalili na kriva pota ter privedli v kopico samih
neuspehov. Ko sta se na Bledu srečala dr. Korošec in g.
Pašič, je Pašič dejal, da ne ve, kaj počenja »oni«
doli v Beogradu in da mu tudi to ni znano, kaj se godi v
Sloveniji. V tem, da nič ne vedo, radikali sedaj prav
pridno posnemajo svojega šefa ter se vneto priprav-
ljajo, da vržejo vso odgovornost na Pribečevičeve samo-
stojne demokrate, ki bodo morali dati račun za vse,
kar se je v teku par mesecev dogajalo.

Samostojni demokrati se te velike nevarnosti do-
bro zavedajo in zato se tesno oklepajo svojim bratcem po
duši v radikalni stranki, ki so pa prav neznatni pred
večino, ki uvideva, da se želi samo poštenosti, pravice
in miru v državi, ne pa krvi in nasilja. V dobrih odno-
šajih s samostojnimi demokrati je samo še ona radikal-
ska skupina, ki se je že toliko proslavila z najrazličnej-
šimi aferami. Volitve v znamenju »jake roke«
so edini cilj, za katerem hrepene politiki kova kot so Laza Mar-
kovič in Gregor Zerjav, ker le v tem vidijo rešitev svo-
jih lastnih mandatov in upajo to število s takimi me-
todami še povečati, vendar je Pašičev neuspeh te upe
nekoliko podrl. Oni so koj po neuspehu imeli zaupen
sestane, kjer so sklenili, da je treba z dosedanjimi me-
todami nadaljevati, da bi izzvali Slovence in Hrvate in
jih s preganjanjem prisilili do nepremišljenih dejanj
ter bi tako ustvarili položaj, odkoder ne bi bilo izhoda
kot volitve pod vodstvom Laze Markoviča in sličnih po-
litikov. Zato je v prihodnjih dneh pričakovati pojače-
nega pritiska, da bi se tako učvrstila vera, da neuspeh
gospoda Pašiča ni tako velik, kot je v resnici. Vendar so
vsi naporji družbe »Markovič«
zaman, ker se bo morala
umakniti v ozadje.

Včeraj so se v Beogradu sestali voditelji opozicijo-
nalnega bloka. Pred sestankom je izjavil g. dr. Korošec
dopisniku zagrebškega »Jutarnjega lista«: »Med stran-
karske razmere v naš. državi so se zelo zaostri-
le. Zasluga za to gre politiki »močne roke«, ki je uprizorjena od
Pribečeviča in njegovih tovarišev. Ni izključeno, da se
radi tega tudi v vladnih strankah želi sprememba si-
tuacije. Opozicijski blok ima nalogo, da sedaj v tem
pogledu izvidi situacijo.«

Na vprašanja po odnošajih med opozicijskim
blokom in HRSS po odhodu Radiča v Moskvo in o na-
menih bloka je odgovoril: »Radič je odšel v Moskvo v
svojem imenu in ne v imenu opozicijskega bloka.
Radičevega pota v Moskvo se z najmanjšo pravico
oni razburjajo, ki so mu onemogočili prihod in bivan-
je v Beogradu. Radič ni prvi politik v Evropi, ki je bil
v Moskvi, — in tudi ne bo zadnji. Iiti v Moskvo ni no-
ben politični greh. Kritiki se lahko podvrže samo delo
Radiča v Moskvi, a meni ni znano, da bi Radič tam kaj
napravil, kar bi bilo celo proti principom sedanje vla-
de pogrešno. Radi tega ni vzroka, da bi se naši odnošaji
do HRSS spremenili. Ostali so, kahor so bili doslej.

Opozicijski blok ima pravico priti na vlado, ker
ima v parlamentu večino. Dokler se Radičeva stranka
trpi v narodu in v parlamentu, se mora ž njo tudi ra-

čunati. Ne smemo dopustiti, da se stranke, ki obstoje v
narodu in v parlamentu, izključijo iz parlamentarne
kombinacije, ker se tako odpirajo vrata mogočnosti, da
se po volji diskvalificira sedaj ena, sedaj druga stran-
ka ter se tako onemogočijo kombinacije, ki jih nudijo
politične prilike. Platforma opozicijskega bloka je
sporazum in čista uprava. Vsaka stranka, ki vnese v
svoj program taka načela, lahko računa s sodelovan-
jem opozicijskega bloka.«

Politične beležke.

Seja ministrskega sveta. V ponedeljek je sklical Pa-
šič sejo ministrskega sveta, ki je trajala nad 2 uri. Po-
svečena je bila večinoma notranjemu političnem polo-
žaju. Predvsem je bila na vrsti Pašičev referat o bivan-
ju na Bledu. Po seji so bili ministri slabo razpoloženi,
zlasti Pribečevič ni kazal prav nič veselega lica. Člani
vlade so nam potrdili, da se je Pašič vrnil z Bleda brez
volilnega mandata in brez ukaza za rekonstrukcijo
vlade.

Glavni odbor Davidovičeve demokratske stranke je
imel v Beogradu 6. t. m. zborovanje. Temu zborovanju
so prisostvovali zastopniki demokratske stranke (Da-
vidovičeve grupe) iz cele države. Kot glavni govornik je
nastopil Davidovič, ki je orisal ustvaritev opozicijskega
bloka in njegov boj proti sistemu. Soglasno sprejeta re-
solucija odobrava politiko Davidoviča in mu naroča,
naj vstraja na dosednji poti.

Konferenca neodvisnih radikalov. Neodvisni radi-
kali, somišljeniki pokojnega Stojana Protiča so svojo,
za 14. t. m. nameravano konferenco odgodili za septem-
ber, ker smatrajo, da se bo v kratkem marsikaj spre-
menilo na vladi in v radikalni stranki.

Kako radikali osvojujejo Sušak. Sedaj je postalo
jasno, zakaj so se toliko zatirali listi na Sušaku. »Pri-
morski novi list«
je bil zaplenjen in zabranjen, uniče-
ne in prepovedane so bile tudi vse nove izdaje in nje-
govi nasledniki in enkrat se je v preveliki vnemi zati-
ranja celo pripetilo, da je bil list še prej prepovedan,
predno je izšel. Sedaj je cilj teh protizakonitosti jasn.
Izšel je namreč »Novi list«, ki je pa — radikalski. Vodi
ga bivši minister brez portfelja ali takozvani koloni-
jalni minister za Hrvatsko dr. Supilo. Sušak še ni dolgo
združen z našo državo in radikali ga hočejo po vsej sili
osrečiti s svojo strankarsko oblastjo.

Oboroževanje Jugoslavije. V angleškem parlamen-
tu je povedal poslanec Morel, da izdelujejo škodeve
tvornice na Češkem vojni material izključno za Poljs-
ko, Rumunijo in Jugoslavijo. Avstrijske municijske
fabrike izdelujejo municijo samo za tri države. Od teh
fabrik je prejela Jugoslavija 1 milijon pušk sistema
Mauser, 1 milijon patron za puške in 31 vagonov druge
municije. Dalje je prejela Jugoslavija 12 vagonov av-
tomobilov, 24 vagonov poljskih kuhinj in veliko števi-
lo topov in revolverjev. Jugoslavija je izdala za muni-
cijo 174 milijonov frankov, za aeroplanes pa 300 milio-
nov frankov. Poslanec Morel je predlagal, da Anglija
ukline posojila za one države, ki ves denar porabijo sa-
mo za oboroževanje.

Po svetu.

Madžarska pravda. Sedanji ogrski režim je pravdo
čisto po svoje prikojil. Smešno nizke kazni dobivajo
fašistovski morilci, politične nasprotnike se pa zapira
na dolga leta že radi same besede in če je v razsodišču
izrečen navadni zapor, je gotovo, da se ta za jetniškim
obzidjem spremeni v najtežjo ječo. Ogrski režim pre-
ganja in zatira tudi republikance z vso silo. Republi-
kanskega voditelja dr. Beera so radi nekega govora ob-
sodili na poldrugoletni zapor. V tem zaporu se je pa z
dr. Beerom postopalo kot z najhujšim zločincem. Ker so
ga dolgo časa zapirali v temnici, je oslepel na enem
očesu in je nevarnost, da izgubi še drugo. Z pisem, ki
jih piše, hočejo skovati nov obtožni material, da bi
mu bivanje v ječi — mučilni še podaljšali. Nadalje se
je režim proslavil tudi s sleparijo amnestije. Razglasila
se je amnestija za politične emigrante, sedaj se pa one
zapira, ki so verjeli v to »amnestijo«
in se vrnili.

Spopad med delavci n Hackenkrentzlerji. V Kloster-
neuburgu pri Dunaju se je preteklo nedeljo vršila telo-
vada prireditve delavske organizacije. V istem času pa
je ena četa Hackenkrentzlerjev priredila na istem me-
stu vojaške vaje. Med delavci in fašisti je prišlo do pre-
pira in spopada, v katerem so s puškami oboroženi
Hackenkrentzlerji začeli streljati na goloroke delavce.
Ranili so kakih 6 oseb, med temi več težko. Streljanju
podivjanih fašistov je napravilo konec vojaštvo, ki jih
je potisnilo v vojašnico ter razorožilo. Hackenkrentzlerji
strašijo vsako nedeljo in praznik v okolici Dunaja, kjer
prirejajo vojaške vaje ter ostro streljajo. Večkrat pride
do takih prilikah do spopada med njimi in delavci.

Morilec — nemški politik. V Münchenu je začel jav
no politično delovati grof Arco, ki je leta 1920 umoril

Kurt Eisnerja in je bil kmalu iz ječe pomiloščen. Gro-
fovski morilec in politik prireja javne shode ter pro-
pagira velenemstvo s posebno zahtevo, naj se Avstrija
združi z Nemčijo.

Kampanja opozicije proti Herriotu. Nota, s katero po-
ziva Anglija zavezniške države na Londonsko konferenco,
je s svojimi zahtevami, ki povsem omejujejo delovanje
konference na gotove točke, napravila v Parizu, zlasti pri
opoziciji, neugoden utis in opozicijski listi so podvojili
svojo kampanjo proti Herriotu. Očitajo mu, da je prepu-
stil, da si Anglija na konferenci prisvoji nekako izjemno
stališče ter hoče eliminirati nekatere države, ki veljajo za
dobre prijatelje Francije. Na enakno interpelacijo v zbor-
nici je Herriot odgovoril, da je pozivu priloženi načrt kon-
ference izključno angleško naziranje, ki Francije in osta-
lih držav ne obvezuje. Svoje začudenje nad to pogreško
je on Macdonaldu brzojavno izrazil. Vzlic tem opravičilom
napada opozicija Herriota še nadalje ter ga skuša na vsak
način še pred konferenco prisiliti, da kapitulira. Namen
te kampanje je, da onemogoči konferenco, ker se opozi-
cija boji, da ne bi na njej francoski interesi preveč trpeli.
— Anglija je svojo napako že uvidela in angleški zastop-
nik v Parizu je po pooblastilu Macdonalda izjavil, da Her-
riot ni odgovoren za navodila, s katerimi je angleška
vlada v svrhu informacije obvestila zavezniške države. Iz
bojazni, da ne bi Francija onemogočila konferenco, pred-
lagajo angleški listi tudi, da naj se vrši ista v Bruselju,
namesto v Londonu. Na ta način bi Anglija najbolje do-
kazala, da ne namerava na potek konference na noben
način uplivati. — Posebno iznenadenje je pa vzbudila
vest, da se je Macdonald odločil obiskati Herriota v Pa-
rizu ter tako odstraniti vzroke nesporazuma. V spodnji
zbornici je izjavil, da nikakor ne bo dopustil, da bi se
skušali uničiti izgledi za francosko-angleško sodelovanje.
Spremlja ga stalni tajnik v zunanjem ministertvu, sir
Crewe. Nepričakovana vest o potovanju angleškega pre-
mierja in za londonsko povabilo odgovornega uradnika
zunanjega urada je povzročila v pariških političnih krogih
veliko pozornost.

Londonska konferenca. Angleški listi poročajo, da
se bo bavila londonska konferenca s sledečimi točkami:
1. Načrt generala Dawesa in verzajska mirovna pogodi-
ba; 2. ukinitve gospodarskih sankcij, čim bi bil spre-
jet Dawesov načrt in 3. ustanovitev posebnega razso-
dišča, ki naj bi odločalo, ali izpolnjuje Nemčija svoje
obveznosti ali ne. Angleška vlada je obvestila domini-
jone, da se vrši konferenca zaveznikov 16. julija. Ob-
nem jim je sporočila smernice, ki jih bo zastopala na
tej konferenci angleška vlada. Z dominijoni se bodo
vršila še pogajanja, v kakšni obliki naj bodo dominijo
ni na konferenci zaupnikov zastopani. Francoski listi,
ki so proti sedanji francoski vladi, so začeli mnogo pi-
sati o londonski konferenci ter napadati vlado, da ni
prav storila, ko se je za konferenco tako hitro odločila
in povrh še za London, kjer bo še več prilike, da Angli-
ja konferenco obvlada ter jo ukrene v svojem smislu.
Angleški listi so začeli na to predlagati, naj se konfe-
renca vrši v Bruselju, da ne bo povod za francoska
sumničenja.

Gospodarska zbornica in Kmetijska družba.

Pod zgornjim naslovom je priobčil v zadnji 12. štev.
»Kmetovalca«
g. dipl. agr. A. Jamnik članek, v katerem
razmotriva uvaževanje Kmetijske družbe pri oživitvorenju
Gospodarske (privredne) zbornice, ki jo predvideva člen
44 ustave.

Ni naš namen danes, razpravljati tukaj o umestnosti
in potrebi ustanovitve Gospodarske zbornice, saj je zna-
no, da je SLS potom merodajnih krogov v raznih izjavah
že takoj po prevratu zavzela določno stališče, opozoriti
marveč hočemo na drugo dejstvo, to je: na dragocena pri-
znanja, katera je zapisal v tem članku g. Jamnik in katera
so nam tembolj tudi zagonetna, ker je g. dipl. agr. A.
Jamnik sourednik »Kmetijskega lista«
in znan kot eden
izmed voditeljev Samostojne kmetijske stranke.

Toda pogledimo, kaj je on zapisal! On pravi dobesed-
no: »Žalostno pa je, da se pri obravnavah glede na to,
kako ima biti taka zbornica sestavljena, v gotovem časo-
pisju (?) kakor namenoma dosledno kot v to upravičene
navaja le trgovske, industrijske ter delavske zbornice, za-
družne zveze in zveze izvozničarjev, na Kmetijske družbe,
odnosno podobne korporacije se pa pozablja. Zlasti naša
Kmetijska družba, ki že skoraj 100 let uspešno predstavl-
ja pravo zastopnico kmetijskih, stanovskih in gospodars-
kih interesov, torej tudi opravlja posle Kmetijske zborni-
ce, bi morala biti vključ v temu, da se ista po prevratu v
novih razmerah skoraj do pred letom ni znala zadostno
uveljaviti in je precej izgubila na svojem prejšnjem ugle-
du in merodajnosti, bi morala torej vključ temu biti po-
znana vsemu privrednemu svetu, ki se je sicer ob to-
vih prilikah vendarle tudi rad poslužuje...«

V predstojem citatu je eno priznanje! Kmetijska
družba se v zadnjem času ni znala zadostno uveljaviti in je

precej izgubila na svojem prejšnjem ugledu. In sedaj vprašamo g. Jamnika, kedo je temu kriv? Za nas je odgovor jaseń! Krivda je na strani tistih, kateri so v zadnjem času v Kmetijski družbi gospodarili in imeli vodstvo. Samostojna kmetijska stranka je imela v odboru večino in tudi predsednika. Ti so v družbi gospodarili po svoji volji in če je ista vsled tega izgubila na vplivu in ugledu in se ni znala zadostno uveljaviti, je krivda na njihovi strani, na strani SKS in njenih pristašev-odbornikov, katerim je bil družbin ugled in vpliv na merodajnih mestih deseta briga. Mnogo umestnih predlogov, misli in želj, katere so stavili in izrazili odborniki, pristaši SLS, je iz političnih razlogov večina zavrgla ali jih ni vpoštevala, zavrgla tudi predlog našega podpredsednika g. Jarca, da se delovanje v družbi depolitizira. Dokler so predsedovali Kmetijski družbi možje našega mišljenja, je bila ona res prava zastopnica kmetijskih interesov, odkar pa se je po zaslugi samostojnežev zanesla v družbo politika, odkar se je gledalo samo na to, kako bi gotovi pristaši SKS dobili pri družbi dobre službe in isto izkoriščali, pa se je na stanovske interese pozabilo in družba je mnogo izgubila na ugledu in zaupanju, kar v članku priznava sam g. Jamnik. Zasluga SKS je tudi, da Kmetijska družba še danes nima od svojih članov izvoljenega predsednika, oziroma odbora in da v njej gospodari vladni komisar.

G. Jamnik piše v članku nadalje, da je že v letu 1921 izdelal obširen elaborat za ustanovitev obligatoričnih oblaštnih kmetijskih zbornic in centrale v Belgradu in je vse predložil pristojnemu ministrstvu, katero je sicer zakonski predlog za ustanovitev zbornic izdelalo, ker se pa za kmetijske interese ne vodi zadostnega računa, je omenjeni zakonski načrt ostal le predlog, ki niti do vrata parlamenta ni prišel in je tudi malo upanja, da bi se v doglednem času o njem v parlamentu reševalo.

G. Jamnik daje s tem drugim priznanjem svojemu političnemu šefu Puclju jako slabo spricevalo glede zadostnega računa za kmetijske interese. Kolikor se vemo spominjati, je bil g. Pucelj vendar minister za kmetijstvo, njegov zet g. Stibler pa načelnik v tem ministrstvu, torej gotovo dva gospoda, ki bi morala v očigled navdušenja za »kmečko misel« voditi zadostne račune za kmetijske interese. A vkljub temu nista ugodila niti predlogu svojega političnega prijatelja in nista predložila načrta parlamentu!

Mi smo g. Jamniku za njegova priznanja v članku jako hvaležni in jih bomo ob svojem času na primeren način znali uporabiti. Kmetijskim krogom pa naj bo članek v premislek in uvaževanje. Je za nje jaseń in glaseń opomin, da od Samostojne kmetijske stranke in njenih voditeljev ne moremo pričakovati nobenega pozitivnega dela niti v korist Kmetijske družbe, niti v korist kmetijskih stanovskih tovarišev.

Iz Slovenije.

VOLITEV ŽUPANA IN SVETOVALCEV. Za Celje-okolica.

V nedeljo, 29. junija so se prvič zbrali k seji novi okoliški odborniki, da izvolijo župana in 6 svetovalcev. Ker nima v občini nobena stranka absolutne večine, (SLS 12, gospodarska 9, soc. demokrati 6, Nemci 4, in Bernotovci 2) je vladalo za županske volitve tem večje zanimanje. Z ozirom na grdo liberalno verolomnost pri županskih volitvah pred 3 leti, ko so liberalci kljub obljubam pomagali proti nam na županski stol socialistu V. Hrasniku in v očigled besnemu divjanju Žerjavovih orjunskih band proti našim pristašem, je naša stranka opustila vsak dogovor z demokratičnimi občinskimi odborniki, pač pa je ponudila roko za skupno delovanje socialnim demokratom, katerim je v slučaju, da bo naš pristaš izvoljen za župana, ponudila mesto podžupana. To poslednje so socialisti sicer odklonili, a obljubili so popolno nevtiralnost pri županskih volitvah in lojalno sodelovanje pri občinskem gospodarstvu. Kakor se je pa sedaj izkazalo, so se socialisti medtem že prodali — za kako ceno, še ni znano — demokratom. V trenutku, ko orjunske bande psujejo, prepevajo in mečejo na cesto socialistično delavstvo, so se njihovi celjski voditelji pri čaši vinca rujnega pobratili z demokratičnimi magnati in jim zagotovili pomoč pri volitvi župana, ki bi za vsako ceno moral biti demokrat. Pri ožjih volitvah, tako so računali demokrati, bodo Nemci in Bernotovci oddali prazne glasovnice, Hrasnikovi socialisti bodo potegnili z demokrati in g. Kukovec bo župan. — Naši o tej kravji kupčiji med demokrati in sociji niso ničesar slutili, računali so, da bo župan v ožji volitvi med SLS in JDS pristašem, ker bodo vse ostale stranke oddale prazne glasovnice, pripadel nam in sklenili predlagati, da se 6 svetovalskih mest razdeli sorazmerno na vse stranke tako, da dobe naši 2, JDS 2, SSJ 1 in Nemci 1 svetovalca. Ko so pa pri županski ožji volitvi Nemci proti našemu pričakovanju sklenili oddati svoje glasove kandidatu SLS g. Ivanu Glinšek-u, kmetu iz Zg. Hudinje in so demokrati spoznali, da tudi kljub socialistični pomoči ostanejo v manjšini (15 : 16) so v onemogli svoji jezi kar pobesneli. Kakor hitro je bil proglašen za župana naš pristaš g. Glinšek, so liberalci začeli naše zinerjati z izdajalci, kljub temu, da se naši niso nikdar potegovali za nemške glasove, dočim so demokrati ponujali Petschuchu kandidaturu na svoji listi (na kateri se itak blešče imena več bivših Nemcev) in tudi po volitvah iskali zvez z Nemci. Toda liberalcem je zoper »ferdam . . . klerikalce« dovoljeno vse, gorje pa, če je kdaj kje Nemcem ljubši klerikalec ko demokrat. Potem je ogenj v strehi in liberalni časnikarji kujejo vsak dan nove psovke za naše pristaše. A najgrše se le pride. Ker je bil izvoljen za župana naš pristaš, so demokrate takoj sklenili obč. odbor razbiti in izsiliti imenovanje gerenta, ki bo seveda demokrat. —

Onemogočili so za to skupno s socialisti že dvakrat — predzadnjo in zadnjo nedeljo — izvolitev obč. svetovalcev s tem, da so oddali prazne glasovnice. Da je liberalnim lopovom občinska avtonomija deveta briga, je razumljivo, strmeti pa moramo nad tem, da pomagajo tudi oboji socialisti utirati pot — gerentu. Pa naj pride! Mi protestiramo sicer zoper njega, a prepričani smo, da bo to zlo rodilo tudi dobre sadove. Demokrati poštenim potom celjske okoliške občine ne bodo dobili nikdar v roke, njihovi hlapci — Hrasnikovi socialisti bodo pri zopetnih volitvah dobili še hujše po hrbtu, naši kmeti in delavci, ki so s svojo brezbriznostjo povodom volitev zakrivali sedanje neznosno stanje v občinski hiši, pa bo izmodrilo, da bodo drugič šli vsi do zadnjega na volišče in postali tako sami gospodarji celjske okoliške občine. Danes se smejejo liberalci, takrat se bomo pa mi! In kdor se zadnji smeje, se najbolje smeje!

Orjunsko praznovanje nedelj. V zadnjem času ne mine skoro nobena nedelja in noben praznik, da se ne bi orjunci v bratskem objemu s Sokoli privoščili kakolovajstvo, nasilje ali divjaštvo čisto afrikanskega kalibra. Glede nedeljskih izgrediv nad mirnimi državljanji je začela znatno prednjačiti v celi državi kranjska orjuna pod znanim vodstvom prelepača inženirja Kranjca. Zadnjo nedeljo so slavile kranjske orjune na Lescah razvitje prapora, popoldne pa se je vršila v Radovljici orjunska zabava v Sokolskem domu. Za vse napredne pozdrave se je zahvalil v Radovljici v imenu orjunciev predsednik Kranjec, ki je povdarjal po »Jutru« v svojih besedah neminovno sokolsko in orjunsko bratstvo. Z večernimi vlaki so se vračali orjunski oddelki proti Jesenicam in Ljubljani. Na postaji Podnart—Kropa sta se srečala vlaka iz Jesenic na Ljubljano in iz Ljubljane na Jesenice. Orjunci, ki so se vračali v Ljubljano, so rjuli v svojem vlaku ter vzklikali na dolgi zivot orjune. Iz vlaka proti Jesenicam pa je padel kot odgovor na orjunsko vpitje klic: »Fej orjuna!« Kar na to sta počila dva strela in nato so pa izstrelili orjunaši na jeseniški vlak celo salvo. (»Jutro« poroča o incidentu, da je bil napad na vlak, v katerem so se vozili orjunaši, pripravljen. Nameni tudi po »Jutru« ni bil krvoločen, ker je bila vržena proti ljubljanskemu vlaku le takozvana »žabica«. In te žabice so se junaki-orjunaši tako prestrašili, da so odgovorili kar s celimi salvami ostrih strelav.) Podivjani orjunaši so poskakali iz svojih prvih treh vozov — tudi vzadi so imeli en vagon — vpili, da se mora jeseniški vlak ustaviti; in ker se ni ustavil, jih je teklo nekaj za vlakom in so v zadnji vagon streljali; na vagonu so vidne luknje od strelav, ranjen pa k sreči ni bil nihče. Eden orjunašev se je vstopil pred železničarja z revolverjem v roki, drugi pa so hiteli proti bližnjemu gozdu. Tam se je začelo divje streljanje. Z orjunaši vred so tekli proti gozdičku tudi nekateri civilni potniki, in to iz strahu. Orjunaši so streljali kar na slepo in šli preiskati tudi nekatere hiše. Iz Podnarta so javili dr. Žerjavu, da so bili od komunistov napadeni. Pa nikjer ni bilo nobenega komuniste. Potniki v vlaku so se nad divjaštvom orjune strašno zgražali. Ženske in otroci so jokali, mnogi pa so se vlegli na tla, da bi jih ne bi zadele krogle orjunašev. Temu vlaku sta bila priključena tudi en solnograški in en monakovski voz. Solnogradčani in Monakovčani so odnesli iz lepe kranjske pristno jugoslovanske pojme o osebni varnosti: Med vožnjo od Podnarta proti Ljubljani so orjunaši na več postajah z revolverji v rokah vlak ustavljali in uganjali svoja divjaštva, kakršna se ne dogajajo niti v afrikanskih pragozdih. — Zadnjenedeljska orjunska cvetka je celo za orjunske »Slovenski Narod« in »Jutro« malo preveč duhteča. Oba lista obojata ta divjaški nastop orjune. »Jutro« zaključuje svoje seve sicer lažljivo poročilo o celim incidentu takole: »Divje streljanje na javnih prostorih in sploh raba orožja razen v silobranu — to ni nikomur dopustno in se ne sme ponavljati. Pokret, ki ne pazi na popolno disciplino, škoduje samemu sebi in ideji, katero zastopa. Dolžnost prizadete organizacije je, da brezobzirno napravi red ter kar najstrožje obračuna z onimi člani, ki tako grdo kršijo disciplino. Škoda, da je lepa slavnost v Lescah bila zaključena s takim diskordom.« Kakor razvidno iz »Jutrove« obzornice predse napredno orjunska kultura, ki je posebno zakrilačila po dr. Žerjavovi kranjski, njemu samemu, dasi ima dr. Žerjav glede mirne in tečne prebave zločinov presneto zdrav želodec!

Na starost ga je oplazila orjunska slepota. Zadnjo nedeljo je slavila kranjska orjuna razvitje prapora v Lescah. Na to slavnost je po »Jutrovem« poročilu prijamral znani narodnjak, sivolasi borec Fran Grafenauer, ki je v daljšem in poljudnem govoru slavil naloge nacionalizma. Za skledo dinarske leče, katero so mu ponudili radikalni, je stari Grafenauer pred kratkem obul radikalne cokolje; a sedaj, ko se je radikalno izdajalsko prekrstil, ga je usoda izdajstva oplazila še z orjunske slepote. Star je že ta orjunc G. Grafenauer in bi lahko v svojih slavnostnih govorih slavil nekaj druž-

ga nego naloge orjunaštva, ki so: pretepi, poboji, inkvizicije, justifikacije, ponočni vloni itd. Očividci predočijo, da je bil g. Grafenauer v moški dobi pameten in dostopen za krščanskega moža vredna načela, a sedaj na starost pa, ko si je zagrešil strankarsko izdajstvo, se je zapisal tudi v orjunske bando. Ako bi pognali Hrvatí Grafenauerjeve žalostne najnovejše metamorfoze, bi beležili, da se je staremu možu čisto zasukalo na opak.

V Čadramu je bil v nedeljo, 6. julija zbor zaupnikov SLS. Poročal je poslanec dr. Hohnjec. Zbor je izrazil poslancu in vsemu jugoslovanskemu klubu popolno odobravanje in zaupanje ter obsodil sedanji protiparlamentarni režim.

Vereučitelje — dušne pastirje, učitelje na ekskurzijskih šolah, na oddelkih za oddaljene otroke in nestalno nastavljene učiteljice žen. ročnih del vabim, naj predložijo tekom meseca julija t. l. izkaze o dejanskih učnih urah v smislu razpisa višjega šolskega sveta z dne 16. jan. 1923, št. 467, Ur. l. št. 8 s to razliko da navedejo učne ure posebej za čas od 1. do 30. aprila 1924 in od 1. maja do 30. junija (event. za ekskurzijske šole do 31. julija 1924). Izkaze je predložiti čimprej, toda vsaj do 15. avgusta 1924. Dalje naj predložijo na posebnih izkazih učitelji na ekskurzijskih šolah, vereučitelji — dušni pastirji in učiteljice ženskih ročnih del, ki uče izven svojega bivališča, izkaze za potnine in prehrano v smislu razpisa prosvetnega oddelka za Slovenijo z dne 7. aprila 1924, št. 4832, Ur. l. št. 31, za čas od 1. aprila do 30. junija oziroma do 31. julija 1924. Prijave naj se vlagajo na način, ki ga predpisujeta navedena razpisa. Obenem obveščam vse one učne osebe, ki še niso prejele nagrad, potnin in prehrane za čas od 1. julija 1923 do 31. marca 1924, da jih prejmejo, kakor hitro se dovoze za to potrebni krediti. Šef oddelka: Dr. St. Beuk s. r.

Naše orožništvo. Čuje se, da namerava poveljstvo žandarmerijskega polka št. 8 v Ljubljani premestiti na druga mesta vse one može-orožnike, ki imajo v kraju, kjer službujejo, kakšno sorodstvo. Čuden se nam zdi ta ukrep žandarmerijskega poveljstva, kjer je splošno dejstvo, da orožniško moštvo, ki živi v bližini svojcev, najtočnejše vrši svojo službo. Ako bi je ne vršilo in bi bil resničen povod prestave iz ene žandarmerijske štabije na drugo, naj bi se poveljstvo o slučajnih in merodajnih vzrokih premestitve poprej temeljito prepričalo. — Sicer pa upamo, da se bo ta naredba, o kateri so se sicer govorili že leta 1921 ukinila, ter da se bo sposobno in dobro žandarmerijsko moštvo pustilo na svojih dose-danjih mestih v prid, prospeh in varnost kakor poedinca, tako tudi njemu podrejenih občin.

Umrla je pri Sv. Petru niže Maribora gospa Alojzija Velebil roj. Rapoc, vdova po znanem narodnem bojevniku županu Velebil. Sprevidena s sv. zakramenti je preminila blaga žena, stara 78 let. Pogreb se vrši v četrtek, 10. julija v št. Petru ob 10. uri Rajna je vzgajala vse svoje otroke v krščanskem in narodnem duhu. Blag ji spomin!

Sijajni položaj naše stranke za obč. volitve v okraju Slovenjgradec. V slovenjgraškem okraju se bodo vršile volitve samo v treh občinah, ker je po vseh drugih vložena samo ena in to lista SLS. V mestu Slovenjgradec bo nastopila SLS prvič samostojno. V Šmartnu pri Slovenjgradcu, v tej napredni trdnjavi, naprednjaki ne morejo sestaviti lastne liste. V občini št. Ilj pod Turjakom sta vloženi dve SLS listi. V slovenjgraškem okraju za naprednjake tokrat ne bo žetve.

Iz Mozirja nam poročajo: Vprašamo vsaj šolski svet v Ljubljani: Ali sedaj v Jugoslaviji ne veljajo predpisi, da je vsak učitelj in nadučitelj obvezan se udeležiti procesije na dan sv. Rešnega Telesa. Nas nadučitelj Pušenjak se procesije ni udeležil ter je baje opravljal tajništvo v demokratični posojilnici. Če je resnica, nam bo dal pojasnilo njegov pristaš župan Matija Goričar. Ta Pušenjak je bil nositelj demokratične liste pri volitvah v trgu Mozirje, ter je bil izvoljen za odbornika, obenem pa je tajnik okoliške občine, katere župan je pristaš SLS. Sedaj pa ta tajnik agitira za bodoče volitve po Šmihelu za občino okolica Mozirje. Mi tega Pušenjaka poznamo iz avstrijskih časov, ko je vsako hribovsko vas obletal ter izmotal zadnji krajecar za avstrijsko vojno posojilo od ubogega ljudstva. Mi si prepovemo, da še pridete kedaj v naše kraje, volitve pustite pri miru, brigajte se za šolo!

»Napredno« gibanje v Mozirju. V Mozirju nameravajo razni »napredni« elementi ustanoviti organizacijo, s koje pravim imenom pa se še ne upamo na dan, ker sicer bi se nam takoj posvetil revolver pod nosom. Prebivalci Mozirja, ki so tako po tem večem za mir ter red v trgu, p. avijo, da dobi Mozirje ono italijansko organizacijo, kateri pravijo Lahi »fašizem«, pri nas so se ti črni strici krstili za »orjuno.« O bodočih mozirskih črnosrajčnikih-orjuncih se zna za sedaj samo toliko, da so stavili kot cilj: krotiti in popolnoma ukrotiti za mir, red in pravico vnete Mozirčane. Kako se bo snovala ta orjunska organizacija in kedaj se bo začela dresura Mozirčanov, o tem še bomo poročali. Zaupati pa še moramo javnosti, da je že prišel dne

Schicht

Pravo
Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

je najboljša in v uporabi najcenejša milo na svetu. Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“!

6. t. m. razgrajati v gostilno D. mlad človek. Ker ta gospod v gostilniških prostorih le ni dal miru, ga je krčmar posadil na prosto. In prostem in pod milim nebom se je gospodine spomnil, da je zmožen italijanskih kletvic ter psov in začel to orjunsko kramo ponujati preveč glasno celi gostilniški okolici obojega spola. Ljudje so se kmalu naveličali italijanskih cvetk ter poklicali redarja. Redarju se je ta narodnjak ustavljal, prijel celo za sabljo, se obrezal, a je moral končno le v zapor. Iz zapora ga je spustil drugi dan g. župan Goričar, ki že tudi poskuša na orjunski rog in misli uporabiti laških kletvic in psov zmožnega pijanca kot zastavonošo pri bodoči orjuni v Mozirju. To je torej v glavnem slika predpriprav za ustanovitev orjune v trgu Mozirje.

Železniško ravnanje v Ljubljani opozarjamo na divjanje železniških uradnikov-orjuncv v Dravogradu in drugod, ki razburja domače prebivalstvo, potnike in ogromno večino železniških uslužbencev. Ali mislite, da bodo nastopi potnikov in železniških uslužbencev napram tem železn. orjuncem v čast železniške uprave, ali bodo povzdignili naš ugled, ali bodo zboljšali promet? Ali zaupate ljudem, ki javno izpovedujejo, da za njih zakoni ne obstoje, temveč edino povelja orjune, varnost potnikov in velike vrednote, katere predstavljajo železn. naprave in vozni park, tovari itd.? Ako hoče veljati železnica kot komercialno, vsem brez razlike pristopno podjetje, potem ne sme biti mesta pri železnici za orjuncve. Če pa kateri železniški uradnik želi krvave spopade, naj prosí za premostitev v južno Srbijo, kjer bo imel prilike dovolj se v tem pogledu udeležiti. Ako ne bodo orjunci na železnici mirovali, bomo prinesli imena teh — junakov.

Nemškutarji v marenberškem sodnem okraju. Iz Marenberga poročajo: Nemškutarji v našem okraju napenjajo vse sile, da bi prišli do veljave v obč. zastopih. V občini Vižinga so se dali gotovi ljudje premočiti, da so postavili na kandidatno listo celo vrsto od Marenberžanov priporočenih kandidatov, celo za nosilca liste so vzeli zagrizenega nemškutarja. Prepričani smo, da ne bodo zavedni okoličani volili te nasprotna liste, temveč bodo vse glasove oddali za listo, katere nosilec je gostilničar Pogorelnik v Vižingi.

Jugoslovenska Matica. Pokrajinski odbor poziva vse delegate podružnic v Sloveniji, da se udeležijo pokrajinskega zbora, ki se vrši v nedeljo, dne 13. t. m. ob 10. uri dopoldne v Filharmonični dvorani na Kongresnem trgu. Vstop v zborovalni prostor imajo le oni, ki se izkažejo z izkaznico pokrajinskega odbora. Sicer je zborovanje zaupno. Kdor izmed delegatov morda pomotoma ni prejel izkaznice naj se obrne na pisarno Jugoslovenske Matice v Ljubljani, ki mu jo takoj pošlje. Ljubljanski delegati dobe izkaznice med 2. in 3. uro popoldne v pisarni Jug. Matice Pred škofijo 21-1. Zunanji delegati imajo polovično vožnjo, ki velja od 10. do 16. julija.

Tihotapec umoril financarja. Na Golici blizu Jesenic tik avstrijske meje so našli umorjenega finančnega stražnika Brinška. Preiskava je dognala, da ga je umoril avstrijski tihotapec Ivan Lederer. Brinšek je zatekel Ledererja, ko je tihotapil saharin ter ga hotel aretirati. Po umoru je tihotapec pobegnil v Avstrijo.

Priprave za zgradbo nove bolnice usmiljenih bratov v Ljutomeru. Priprave za zgradbo nove bolnice usmiljenih bratov v Ljutomeru prav hvalevredno napredujejo. Ljudje so začeli prav pridno dovažati les, opeko, pesek in apno. Tudi drugih potrebščin, ki se rabijo pri zgradbi nove stavbe, se je že precej navozilo. Ako bodo predpriprave tako vrlo napredovale, se bo lahko kmalu začelo z zidavo te prepotrebne stavbe, ki bo sedaj nepregledno velike važnosti za Prekijo in Prekmurje.

Dnevne novice.

Polomija izleta jugoslovanskega Sokola v Sarajevu. Na Vidov dan je priredil jugoslovanski Sokol v Sarajevu svoj izlet. Reklama za izlet je bila veličanska. Izlet bi naj bila svečana manifestacija za Pribečevića, celo kralj je bil vabljen na to slavo, a se ga ni udeležil. Sarajevsko časopisje poroča o izletu, da je bil v moralnem kot materialnem oziru za sokolstvo in samostojne demokrate ena debela polomija. Stroški za izlet prekašajo daleč dohodek. Sarajevska sokolska župa je potrošila za to slavnost 1.200.000 D. druge župe so jej prispevale kot podporo krog 1 milijon dinarjev. Za celi izlet je pokazalo najmanj zanimanja seljaštvo iz okolice Sarajeva. Seljaki niso hoteli Sokolom prav ničesar podariti, ampak so zahtevali za vse, kar se je rabilo pri zgradbi tribun itd. takojšnje plačilo. Večina od posetnikov se je trudila na vse načine, da pride in se pririje do brezplačnega vstopa k prireditvam. Eden od bivših ministrov, je naročil zase posebno ložo, do katere ni imel nobene pravice, ložo je res dobil, a v gmotnem oziru se nikakor ni spomnil na Sokole. Neki bosanski seljak iz Rosnamje je prinesel starešini župe dva mlada živa sokola, a jih ni poklonil gratis, ampak ju je prodal za drag denar. Izlet policijsko-demokratskih Sokolov v Sarajevu je jasno dokazal, da je ta organizacija narodu nekaj tujega, da je priprosto ljudstvo ne mara in vse razne reklamne vabe niso mogle privabiti bosanskih seljakov na prireditve. S padcem samostojne demokratične nasilne politike bodo padli tudi »soliderji« te stranke — Sokoli.

Občni zbor Hrvatske Matice. Minulo nedeljo se je vršil v Zagrebu občni zbor Matice Hrvatske, ki nalik slovenski Matici goji književnost. Po običajnih poročilih je prišlo do precej burne debate, tekom katere je predsednik dr. Domjanič dokazal, da skušajo nekateri člani iz te nepolitične ustanove napraviti strankarsko

društvo, ker očitajo Matici Hrvatski, da je blokaška institucija. Na koncu zborovanja je bil zopet izvoljen stari odbor s predsednikom dr. Domjaničem na čelu.

Bojkot »Ilustrovanega lista«. Novosadski »Vidovdan« poziva vse orjuncve, da bojkotirajo beograjski »Ilustrovani list« radi tega, ker je prinesel sliko ubitega srnaovca v Senti in pa sliko njegovega morilca, orjunca Nešića. »Ilustrovani list« že celi čas plava v radikalnih vodah ter prinaša poleg par mesecev starih slik, prevzetih iz francoskih in nemških žurnalov še k večjemu slike kakih srbskih žandarjev in macedonskih komitov.

Železniška nesreča pri Orahovici. Te dni se je dogodila na Guttmanovi železnici v Slavoniji težka železniška nesreča. Pri postaji Orahovica je privozil vlak, natovorjen s hrastovimi hlodi iz gozda; vsled prehitre vožnje je skočil pri ovinku pred postajo iz tira ter se zrušil v globok jarek. Lokomotiva in 12 vagonov se je popolnoma razbilo. Pod lokomotivo je naravnost zgorel strojevodja, od obojga pa je večina mrtvih in ranjenih.

Špijon ruskih caristov v Beogradu. Pri beograjski mestni upravi je bil nastavljen kot komisar za ruske zadeve begunec Tarašević. Svoje mesto je izrabljal, da je zbiral obtežilni material proti nekaterim beguncem, ki so nekoliko svobodomiselnega naziranja ter se niso strinjali z naziranjem zagrizenih caristov. Dolgo časa mu ni prišel nihče na sled, dokler ni nazadnje ukradel tudi dokumente člana izvršilnega odbora socijalnih revolucionarjev, Teodora Malina, kojega je naša vlada pozvala iz Prage, da pri nas organizira podporno društvo ruskih beguncv. Do dokumentov je prišel na ta način, da je Malina ogradil kot boljševiskega špijona. Policija je radi te ovadbe napravila pri njem hišno preiskavo, kateri je prisostvoval tudi Tarašević in ob tej priliki je izmaknil nekatere dokumente, katere je hotel potem proti svojemu političnemu nasprotniku uporabiti. Policijski šef Lazarevič je pa Tarašoviča zasačil pri tatvini in ga ukazal zapreti. Pri preiskavi so našli na njegovem stanovanju obsežen špijonski material, na podlagi katerega je bilo aretiranih več ruskih caristov.

Nove vasi v Vojvodini. Vsled izvedbe agrarne reforme in naseljevanja dobrovoljcev je nastalo v Vojvodini veliko novih vasi, katere svečano posvečujejo ter krstijo. V teh vaseh, ki štejejo po nekoliko sto hiš ter so zelo moderno zgrajene, namerava država sezidati nove šole.

Samomor poštarice. V Somboru je poneverila poštarica Jelka Mandarini večjo svoto državnega denarja. Poneverbe dolgo časa niso odkrili in Jelka je na račun države živela veselo in luksurično življenje. Ko pa je bila najavljena revizija blagajne, se je ustrašila odkritja poneverbe ter se zastupila z opijem.

Promet v Vojvodini. Vsled zadnje poplave razdrta železniška proga, ki veže Vinkovce s Subotico, še sedaj ni popravljena. Blizu Bogojeva je voda že pred tremi meseci razdrta železniški nasip ter onemogočila promet na tej najvažnejši vojvodinski prog. Ves trud, da se nasip popravi, je bil dosedaj zastoj, ker voda še vedno priteka ter sproti razdira, kar delavci napravijo. Tudi ni na razpolago dovolj tehničnih sredstev, predvsem čolnov, da bi bilo mogoče nasip uspešno dokončati. Čakati se bode moralo, dokler poplava končno ne poneha, dasi bo to odlašanje našemu prometu občutno škodovalo.

Fabriciranje dobrovoljcev. Veliko senzacijo je vzbudila v Beogradu aretacija uradnika Kratochwilla iz vojne ministristva. Prodaval je falsificirana potrdila o službovanju v dobrovoljskih četah ter na ta način pomagal mnogim, da so kot laži-dobrovoljci dobili zemljišča in razne službe. Dokazano je, da je dosedaj prodal kakih 50 izkaznic. Beograjsko časopisje omenja, da so oblasti ujele samo malo ribico v osebi Kratochwilla, ker se je svojčas z enakimi izkaznicami trgovalo kar na veliko. Znano je, da se nahaja med dobrovoljci, ki so dobili v Vojvodini zemljo, gotovo polovica takih, ki so svoje dobrovoljstvo kupili v Beogradu. Sedaj pa je vsaka kontrola vsled slabe evidencije nemogoča in dobrovoljci s falsificiranimi izkaznicami ravnotako uživajo dobrote agrarne reforme, kot oni, ki so se borili v Dobrudži in na selunski fronti.

Boj med orjuni in srnaoci. V Novem Sadu so se zopet hudo stekli orjunci in srnaoci. Srnaoci so bili v premoči ter so z noži hudo obdelali predsednika orjune, da so ga morali težko ranjenega prepeljati v bolnico.

Kitajec — hišni posestnik v Zagrebu. Na zagrebški univerzi študira kemijo Kitajec Fen Schou Fang. Ker ima dosti sredstev, si je kupil v bližini mesta zemljišče, kjer si namerava zgraditi vilo.

„Sijajni uspehi“ Jutrovsko-Žerjavove politike.

1. Agromerkurski strokovnjak v ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani dr. Žerjav je v »Jutru« kot velik uspeh svojega dela razbohal, da dobe železničarji povišek, kateri jim gre, a v nedeljski številki »Jutra« ponižno izjavlja, da se ne ve, kdaj se bodo ti poviški izplačali, ker — tega sicer ne pove — se je denar porabil za »Jutro«, za financiranje demokratske stranke, za masne plače dr. Žerjavu, »ravnatelj« Jugu in celemu krdelu demokratskih trotoev, za »Domovino« itd. itd. »Tigri« so zvojevali povišanje plač državnim nameščencem, so dosegli, da so se potrebni zneski stavili v proračunu, a ker niso v vladi in ker se je po prizadevanju prijateljev dr. Žerjava delovanje narodne skupščine zaključilo, ne nosijo nobene odgovornosti zato, da se ne izplačajo dovoljene doklade. »Jutro« naj pove, kam gredo dohodki bivše južne železnice, ker isti niso izkazani v drž. proračunu. Pove naj, zakaj sedaj ni več južna železnica aktivna, kakor je bila pred podržavljenjem. Dr. Žerjav naj misli bolj na revne železničarje kot na svojo masno plačo, katero prejema za

par sej na leto, »Jutro« pa naj farba Agromerkurjevce, a ne železničarje.

2. Velikanske pridobitve za vinogradnike je izposloval po »Jutru« dr. Žerjav, kar se tiče vinotočev. Finančni svetnik Kostanjevec — odgovoren je za njegovo neukusno, nestvarno, lažljivo pisavo dr. Šavnik — intimen prištaš dr. Žerjava, v »Jutru« od dne 8. maja in 15. maja razklada svoje modrosti in drege v stvari, katerih ne razume, hvali dr. Žerjava in obeta vinogradnikom stvari, katere niso po zakonu dosegljive. Gg. dr. Žerjav in njegov dičen »strokovnjak« Kostanjevec sta dobila za svoje nepotrebno umešavanje v stvari, katerih niti najmanj na razumeta, od ministristva z okrožnico z dne 18. junija odgovor, da morajo vsi vinogradniki, ki točijo več kot tri mesece pod vejo in to vrše skoro vsi, si dobiti osebno pravico in z ozirom na prostore, v katerih se toči, tudi mehansko (lokalno) pravico. V listu finančne službe z dne 20. junija 1924 na strani 254 se daje pojasnilo, da morejo osebe, ki dbe pravico točiti vino lastnega proizvoda, prodajati isto tudi na čaše stoječim gostom v poslovnih prostorih. G. Kostanjevec! Ako ste kedaj bili v kakem vinotoču v mariborski okolici ali v Slovenskih goricah, ali se zavedate kaj pomeni ta določba? Ako se ne zavedate, vprašajte prvega finančnega stražnika in gostilničarja, s katerimi pridete skupaj. Gotovo bo g. Kostanjevec v »Jutru« dobesedno objavil okrožnico od 18. junija in v listu financ. službe z dne 20. junija s pripombo, da je to doseglo »Jutro« in dr. Žerjav, saj je za vsak članek v »Jutru« mastno plačan. Ako pa hoče izvedeti, kaj so tigri pri zakonu o taksah delali, naj vpraša ministre dr. Krizmana, dr. Popoviča in dr. Stojadinoviča, vse člane finanč. odbora in prijatelja Prečanov Robičeka in bo zvedel, da so stvarno in tudi ostro nastopili, da pa niso bili v vladi, kakor njegovi prijatelji agromerkurski demokrati, kateri so po dr. Žerjavu dosegli omenjene »sijajne« uspehe za vinogradnike. Ponovno povdarjamo, da bomo za nestvarno pisanje o finančnih zadevah v »Jutru« klicali dr. Šavnika na odgovornost.

Iz Maribora.

Nadaljevanje III. redne seje mestnega obč. sveta mariborskega se vrši v petek, dne 11. julija t. l. ob 19. uri v mestni posvetovalnici. Dnevni red: Nadaljevanje dnevnega reda III. redne seje.

Propadli kandidati za velikega župana v Mariboru. Vsak »boljši« demokrat in novo pečeni radikal v Mariboru se je potegoval za mesto velikega župana. Najbolj vsiljiva sta bila sodni svetnik Posega in advokat dr. Ravnik, a njima — ni uspelo. Zato sedaj kuhata jezo in zavajljata čez Pirkmarjerja ter pripovedujeta razne zanimivosti iz Strnišča iz časov po preobratu itd.

Stari Maribor. Mariborski slikar Fr. S. Stiplovšek je dovršil te dni prvo serijo ali mapo slikovitih delov starega Maribora. Prva mapa obsega sledeče slike lesoreza: 1. Mesarska ulica, 2. Križišče v Mesarski ulici, 3. Lekarniška ulica, 4. Magdalenska cerkev, 5. Splavarska ulica, 6. Minoritska ulica, 7. zopet Splavarska ulica, 8. Dravska vojašnica, 9. Jenkova ulica, 10. Židovski stolp, 11. Volkmerjeva ulica, 12. Hiša v Grajski ulici. Sledi še enako obsežna mapa trgov in dvorišč in končno mapa lesorezov iz notranjosti starinskega Maribora. — Ob delu g. Stiplovškega vidimo, da se ni obdržalo mnenje, da kaj boljšega težko sledi, ker sta se v lesorezih starega Maribora poskušala že dva: g. prof. Cotič in g. Peteln, a nam še le Stiplovšek podaja pravi in pristni stari Maribor. Že sam sistem njegove ureditve slik starega Maribora je nad vse posrečen in hvalevreden, glavno je pa to, da je delo moderno, samoniklo — pa še kako, a da se pri tem ne izvaja, kakor pri mnogih modernih, presija na gledalca, naj gleda na sliko in predmet z umetnikovimi očmi, ampak ima vsak takoj vzbujene vtise, ki jih je že tolikokrat imel po potih starinskega Maribora. Temelj Stiplovškove samonikle lesorezne tehnike je črno, a pri tem je svetloba v najmanjši podrobnosti tako dobro zadeta, da motivi, ki tvorijo edinstvene celote, reproducirajo v polnem obsegu pristnost in življenje. V šoli se učijo, v muzeju in knjigah je dosti o starem Mariboru, a pred vsem in poleg tega so za vsakega ljubitelja starin našega mesta le najboljši in poseben priporočljivi lesorezi g. Stiplovškega. Človek, ki je vžljubil starinske dele našega mesta, iznese iz njega samo celoten vtis, če ima pa Stiplovškovo delo, mu pa ostane vsak kotiček dobro ohranjen v spominu. Muzej in pa društva, ki so se in se še nahajajo v starem delu Maribora, storijo dobro, če si svoje spomine podkrepijo s Stiplovškovim »Starim Mariborom«.

Zahvala. Vsem, ki so na ta ali oni način prispevali k temu, da se je dijakom iz Bosne omogočilo prijetno bivanje v Mariboru, v njih imenu najpriskrnejša zahvala. Dijaki so bili kar očarani nad krasotami naših krajev in bodo gotovo odnesli s seboj najlepše spomine. Tudi koncert je prav dobro uspel — razprodane so bile vse vstopnice — tako, da je po odbitku vseh stroškov odpadlo za potovalni fond še 1807 D. Dr. J. K.

Invalid dela brez noge, nadložen in siromašni Jurij Kolarič, Vojašniška ulica 21 se priporoča usmiljenim srem v pomoč in podporo.

INDUSTRIJSKO-OBRTNA RAZSTAVA V MARIBORU.

V soboto, dne 5. t. m., ob 8. uri zvečer, se je vršila v restavraciji »Kosovo« anketa za letošnje »Industrijsko-obrtno razstavo.« Tej anketi je predsedoval g. dr. M. Ploj, predsednik te razstave, ki je prišel kot naš ekspert od reparacijske komisije iz Pariza.

Pri tej priliki se je izvolil definitivni razstavni odbor, pri čemur je bil izvoljen dr. Ploj I. predsednikom, industrijalec Džamonja II. predsednikom, Skušek, ravnatelj narodne banke, Tavčar Janko, industrijalec, Lorber, pleskar, sli-

kar in predsednik Jugoslovanske obrtne zveze, dr. Vošnjak, poslanec in bivši polnomočni minister, in Jakob Zadravec, posestnik paromlina v Središču, vsi podpredsednikom. Nato je bil izvoljen škof dr. Andrej Karlin in veliki župan dr. Pirkmajer častnim predsednikom. Nato je bilo izvoljenih še 109 odbornikov. Iz tega odbora se je sestavil poseben odsek, ki bo imel nalogo rešiti medsebojni spor med obrtniki. Zato se imamo zahvaliti sedanjemu g. županu Grčarju, ker on je dal inicijativo, da se to stori, ker to razmerje je za letošnjo razstavo neobhodno potrebno. Med razstavo se bo vršil v Mariboru velik kongres obrtnišтва iz cele naše države, pri katerem se bode dokončal osnutek za novi obrtni red. Ob priliki te razstave se bodo vršili v Mariboru tudi katoliški mladinski dnevi. Pri tej anketi se je tudi ugotovilo, da so razne odlične osebe oddale svoje podpise, s katerimi hočejo jamčiti za gmotna sredstva, katera naj bodo v prid razstavi. Odločeno je bilo tudi, da se eventualni čisti dobiček odda Ljubljani, zato, ker je ta podpirala gmotno prejšnji odbor.

G. tajnik Franc Kenda je nato poročal, da je dosedaj 76.339 din. stroškov in da proračun za stroške znaša še 289.500 din. Razven tega je tudi omenil, da listi ene slovenske stranke dosedaj niso priobčili ničesar, medtem, ko so vsi drugi listi, tudi zunanji in inozemski priobčili že večkrat beležke o tej letošnji razstavi v Mariboru. Nadalje je tudi izjavil, da je dosedaj 127 prijavljenih in sicer 102 obrtnika in 25 industrijalcev. Dalje, da je tudi vinarska razstava, umetniška in gradbena razstava definitivno prijavljena. Razen tega, da je tudi veliko vajencev za to razstavo definitivno prijavljenih, tako da je moralni uspeh razstave že vnaprej zasiguran.

G. dr. Vošnjak je nato izrazil željo, da bi se ta razstava razširila tudi na poljedelstvo in na razstavo živine, nekar je bilo sklenjeno, da se vrši razstava živine.

G. Džamonja je povdarjal, da so bili pri zadnjem odboru samo štirje glasovi proti razstavi. Dalje je raztolmačil pomen razstave in velikega sejma, namreč, da razstava ima namen pokazati zmoglost naše domače obrti ne glede na to, da bi delala kupčije, med tem ko na velesajmu se gre večidel za kupčijo.

G. prof. Gvajc, predsednik kluba »Grohar«, nas je iznenadil prav prijetno, ker nam je povedal, da se bo to razstavo udeležili tudi Francozi, kateri bodo razstavili svoje okusno in umetno izdelane slike.

G. Lorber je pa še omenil, da bi bili katoliški mojstri v Mariboru napravili svojo razstavo, ako bi bila ta splošna razstava letos izostala.

Anketa je bila prav dobro obiskana in je bila tako zanimiva, da so ostali vsi do polnoči, ko je bila končana.

Prav umestno bi bilo, ako bi se tudi ravnateljstvo južne železnice na Dunaju spomnilo pravočasno na važni pomen te razstave in da bi bilo dovolilo polovično vožnjo ne le po jugoslovanskih, temveč tudi po avstrijskih železnicah, kajti ravno z Avstrijo smo mi tesno zvezani, ker ravno ta je naš največji odjemalec. Seveda bi bilo ravno tako umestno, da bi bila ta polovična vožnja dovoljena tudi ob priliki ljubljanskega in graškega velesejma.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy.
Prevedel Paulus.

27

Se ko je govoril, se je zbudilo med poslušalci mrmranje in hrumenje. Naraščalo je bolj in bolj in njegove zadnje besede so utonile v uglasujočem kriku in viku.

Dérouté, prijatelj ljudstva, ljubljene ulice, dobrotljivi oče sestradanih otrok, tolažnik vseh, ki so trpeli, »papa Dérouté« — pa izdajalec —? Pisma piše vdovi Capet, ki je hotela izdati republiko sovražnikom —!

Izprva jim je kar sapo jemalo. Že to se jim je čudno zdelo, da hoče zagovarjati ničvredno žensko. In take reči so prišle na dan —!

Najbrž je čutil, da mu voda teče v grlo, pa je rajši vse povedal —. Zanaša se na svojo priljubljenost —. Misli, da mu ne bodo zamerili izdajstva —.

Pa moti se. Izdajalca ne marajo —!

V tem enem trenutku se je njihova ljubezen spre-

menila v strupeno sovraštvo. Varal jih je, podkupiti jih je mislil s svojo radodarnostjo!

Niti enega izgovora, niti enega opravičila niso našli zanj v trenutku so ga zavrgli, iztrgali iz srca, sovražili so ga prav tako divje, kakor so ga prej slavili in ljubili —.

Déroutéovi tovariši iz narodnega konventa so se zadovoljno smehljali. Merlin si je oddahnil, Tinvill pa je kimal in se muzal.

Kar je sinoči napovedal neznani premogar, se je do pičice izpolnilo —.

Dérouté sam je bil miren.

Poznal je omahljivost in nezanesljivost ljudskih mas, pripravljen je bil na preobrat in vedel je, da ga jutri zjutraj čaka guillotina in da ga bo isto ljudstvo, ki bi bilo včeraj na kosce raztrgalo Merlina, če bi se ga bil dotaknil, jutri preklinjajoč in rjoveč vleklo na morišče.

Pa kaj je bilo njemu za to! Vedel je, kako bo prišlo!

Hladen, miren, odločen, z rokami prekrizanimi na prsih je stal, pripravljena na vse, — da se mu le eno posreči, rešiti njo, ki jo ljubi —.

Julietta je živela kakor v sanjah. Tega ni pričakovala —. Vsa kri ji je izginila iz lica, smrtnobleda je bila. Huje je trpela ko vse te dni sem, huje nego je mogla nositi.

Noče njene žrtve —!

Ta misel je obvladala vse druge. Njegova ljubezen je umrla, ne mara življenja iz njenih rok —!

Tako blizu sta si bila, videla sta se, — in vendar se nista razumela, ta dva —!

Ena sama beseda, ena kretnja bi bila zadostovala, — njune misli, njuna srca bi se bila našla. Pa zdelo se je, da ju bo ločila smrt za vedno, da se nikdar v življenju ne bodeta razumela —.

Spet se je oglašil javni tožitelj Tinvill.

»Vi hočete torej reči, da ste sami sežgali pisma in raztrgali torbico?«

»Pisma so bila moja in jaz sem jih sežgal.«

»Ampak obtoženka je izjavila pred državljanom Merlinom, da je hotela uničiti ljubavna pisma —!« je pravil Tinvill hinavski sladko. Vrv morebiti še ni bila zadosti dolga, da mu je moral vso priliko, da se bo zanesljivo sam obesil —.

Dérouté se je tedaj obrnil k ljudstvu in začel:

»Državljeni, prijatelji, bratje! Poglejte si obtoženko!

Nov žepni vojni red, veljaven od 1. junija 1924, je ravnokar izdala tiskarna sv. Cirila v Mariboru in stane komad s poštnino vred 2 din., brez poštnine 1.50 din.

Gotove moške obleke, perilo za moške in ženske, moške hlače in delavske obleke kakor tudi vse drugo manufakturno blago od najcenejše do najfinejše vrste, nadalje gotove obleke za birmance kupite v trgovini F. Starčič, Maribor, Vetrinjska ulica št. 15.

319

Viničarja oženjenega iščem. Prednost imajo, ki imajo odraslo hčer za služkinjo in sina za kočijaža. Plača v naravi stanovanje, kurjava, razsvetljava, mleko, kuhinjski vrt in oral njive. Plača v gotovini po pogodbi. Obrniti se je na posestnika Franja Kolar, Kutina na Hrvatskem.

386 4-1

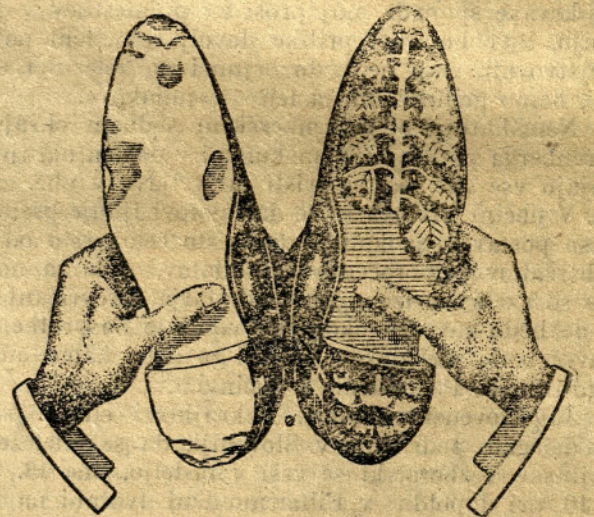
Mlado, nedolžno dekle je, ničesar ne ve o grehu in nevarnostih življenja. — Vi vsi imate matere, sestre, hčerke, vsi dobro poznate žensko srce, kako dostopno in sprejemljivo je za čustva in nagone, vsi veste, da ženska deluje bolj po nagonih srca ko pa po načelih razuma. — Ali jih za to manj ljubite? Ali vam niso prav zato še veliko bolj drage in ljube, vključ temu da jih vladajo nepreračunljiva čustva —?

In pogledajte si tole obtoženko! Ljubi republiko, ljubi Francijo, bala se je, da bi jaz s svojimi naklepi domovini škodoval. In tedaj se je zbudilo njeno mehko, čuteče srce, zabraniti je hotela zločin, kaznovati me je hotela, morebiti samo posvariti. Ali tako dekle razmišlja —? Stori, kar ji velewa srce, razum se še le oglaš, ko je dejanje že storjeno.

(Dalje prihodnjič.)

Na gostije, primicije itd. se ponuja kuharica. Naslov v upravnistvu. 388

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-1. 107

Pazite na razliko

med kožnimi potplati in Palma Kaučuk potplati in petami. Prednosti proti kožnim potplati so večja trajnost in vzdržljivost čevljev, elastična in ugodna hoja, ter nizka cena.

Zahtevajte edino le »Palma«.

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbelter,
Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s ko-vaškimi odpadki in vilitino.

Najcenejše in najuspešnejše

oglašujete

samo potom

Oglasnega zavoda

F. Voršič-a
naslednik,

Maribor, Slomškov trg 16.

Pojasnila brezplačno!

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom in znan-
cem, da je danes, dne 7. julija, ob 6. uri zjutraj naša
nepozabna mati, tašča, stara mati, sestra itd., gospa

Marija Senekovič roj. Grahar

veleposestnica in gostilničarka v Hajdini,

sprevidena z zakramenti umirajočih, v 69. letu umrla.

Pogreb se vrši dne 9. julija ob 10. uri predpoldne iz
hiše žalosti na pokopališče v Hajdini.

Sv. maša zadušnica se bode opravila istega dne ob
10. uri predpoldne v župnijski cerkvi v Hajdini.

Hajdina, 7. julija 1924.

Ivan Grahar, brat; Franc Senekovič, sin; Franc Roth,
posestnik in vinski trgovec, zet; Frančiška Mahorič, ses-
tra; Kristina Roth roj. Senekovič, Mici in Ana Seneko-
vič, hčere; Terezija Senekovič roj. Kancler, sneha; Marija
Grahar, Marija Kramberger roj. Senekovič, svakinji;
Franc Mahorič, Anton Maher, Alojz Kramberger, svaki
in vsi vnuki.

Tiskajte sami!

Gestetner - Rotary tiskarski stroj za vsakega!

Brez zlaganja. Brez voščenega papirja.

Zahtevajte, da se Vam brezplačno pokaže!

D. Gestetner Ltd.

Zagreb, Trg na Sajmištu broj 1.

Beograd, Zgradba Akademije Nauka, 366 10-1

Šrite „Stražo“!